

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Doct. Martini Lvtherii Avgvstiniani Theologi Synceri
Lvcvbrationvm Pars Vna, quas ædidit usq[ue] in annum
præsentem XX. Catalogum earu[m] uersa tibi pagina
indicabit. Alio Tomo, Domino Volente, ...**

Luther, Martin

Basileae, 1520

VD16 L 3411

Reverendi Patris, Ac S. Theologiae Doctoris Martini Lutherij de
indulge[n]tjis Sermo habitus Vuittenbergae, in Lantina(m) linguam e
Germnica uersus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34878

REVERENDI PA-

TRIS, AC S. THEOLOGIAE DOCTORIS

Martini Lutherij de indulgētijs Sermo habitus Vuitten
bergæ, in Latinā linguam e Germnica uersus.

Ciendū primo, quod noui autores, ut magister Sen. S. Thomas, & horum imitatores, tres partes faciunt poenitentiae: nempe contritionē, confessionē & satisfactio- nem. Et quibus haec distinctio, ut ipsi eam pponūt, diffi- culter, aut certe neutiq; deduci queat ex scriptura, neq; etiā ex antiquis Christianae religionis autoribus: Nos tamen id inconuulsum relinuemus in praesentiarum & ipsorum more loqui conabimur.

Secundo. Dicunt uenias neq; contritionem, neq; confessionem adimere, sed tantum satisfactionem.

Tertio, Satisfactio diuidit̃ in orōnē, ieiuniū, & elemosynā: ubi oratio oēm animi motum & actionē in se complectit̃ ad animā pprie attinentē, ut lectio- nem, meditationē, auditionē uerbi diuini, declamationē ad populū, doctrinā, & id genus, ieiuniū cōtinet omnia opera afflictiua carnis, ut uigilias, labores, duritiem in uestitu, in lectisternijs &c. Elemosyna est operum amoris & mi- sericordiae aduersus proximum exhibitio.

Quarto. Apud oēs Theologos psuasissimū est, quod indulgētiā attulerāt hu- iusmodi opera satisfactiōis pro peccatis debita uel imposita. Nā si absolute oīa opera satisfactiōis adimeret, nihil boni superesset a nobis agendum.

Quinto. Multis fuit magna quaestio, sed nōdū satis excussa atq; definita, im- mo adhuc cōtrouersa: an uidelicet ultra iniuncta opa satisfactiōis, quippiam adimāt indulgētiā? An ne poenā a deo p peccatis, aut inflictā, aut infligendā?

Sexto. Eam quaestionē intactā ptergredior: sed affirmare possum, qd ex nul- la scriptura colligi queat, diuinā iustitiā, siue poenā, siue satisfactiōē exigere de peccatore: quin uerā tantū & ex corde pfectā poenitentiā aut respiscentiā, cū uolūtate ad crucē Christi ferendā, p̃dictaq; opa satisfactiōis exercēdi, etiam si nemo imponat, q̃a p̃ Ezech. dictū est: Quicūq; peccator cōuersus fuerit, & bñ egerit, peccatōr̃ suorū ampli⁹ nō recordabor. Itē hoc modo ipse oēs absoluit, Ma- riā Magdalenā, paralyticū, mulierē in adulterio dephēsam &c. Et audire libe- ret, q̃snā aliter ualeat astruere, t̃aetsi aliq; ex Doctorib⁹, in eā partē opinati sūt.

Septimo. Bene fateor iueniri posse, qd deus iuxta diuinā iustitiā aliq; casti- get, aut p flagella urgeat ad p̃niam, ut Psal. lxxxviii. Si dereliq̃rint filij ei⁹ legē meā, si iustitias mes pphanauerint, & mādāta mea nō custodierit, uisitabo in uirga iniquitates eorū, & in uerberib⁹ peccatōr̃ eorū: misericordiā autē meā nō disper- gam ab eo. Sed hāc poenā amouere aut ignoscere, deo tantū in manu est, nulli hominū. Neq; eam ipse omittere uult, sed eam sedulo pollicet̃ sese inflicturū.

Octauo. Propterea illi⁹ imaginariā poenā nomē, quā indulgētiā excludūt, nemo explicare pōt: neq; quisq; nouit qd nā sit, si non est neq; flagellū modo expositū, neq; bona opera, quae satisfactiōis nominantur.

Nono. Finge qd ecclesia uel hac tēpestate decernat & apte declaret, aliqd re- mitti per indulgētiā ultra p̃dicta opa satisfactiōis: nihilominus praestaret in finit̃is modis, qd nemo Christian⁹ indulgētiā redimeret, immo ne peteret

N iij quidē

Theologorū Scholastico- rū studiū fuit purā adhuc Theologiā dialecticis & philosophi- cis nugis in- uoluerē.

Oratio

Ieiunium.

Elemosyna

Opera satis- factiōis au- ferunt indul- gentiā.

Diuina iusti- tia nullā poe- nam siue sa- tisfactiōē exigit a pec- catore.

Castigat de- & ad poenitē- tiam allicit.

Præstaret, q̄ nemo Chri- stian⁹ indul- gentias redi- meret. quidem; quin potius præoptent, tum facta bona, tum illius pœnæ tolerantia. Quia indulgentiæ nihil sunt aliud, neq̄ aliud fieri possunt, q̄ remissio bono- rum operũ & salutaris pœnitentiæ. Hæc autē amplecti q̄ refugere, multo æqui⁹ est atq̄ honestius. Tamen si ex cōcionatoribus recentiores quidã cōmenti sunt pœnas duplices, medicatiuas, ut uocāt, & satisfactorias. Etenim has ad diluen- dum cōmissum, illas ad sanandũ, & uitam in melius cōmutandã, prodesse pro- nunciant. Verum nobis maior facultas est istiusmodi nugamēta contemnēdi q̄ istis excogitandi. Nam quicquid deus imponit, in emendationē est, & com- pendium Christianis.

Somnia recē- tiorũ Theol- ogorum.

Deus & ec- clesia nemi- nem grauāt ultra uires.

Canones ob- litterati.

Multa teme- re & supra si- dem ueri as- seruntur.

Nemo p̄ pec- cati potest satisfacere.

Indulgentiæ plus obiu- nt q̄ profi- nt.

Ad fabricã S. Petri quō- dandum.

Tutius mul- to dare pau- peri.

CHRISTI- ANA DO- CTRINA.

Decimo. Friuolum est, quod dicunt, numerũ pœnarum & operum, quibus satisfaciendũ pro peccatis, esse maiorē, q̄ homo in omnem uitam tum facere, tum perferre queat, ob exiguum uitæ spatiũ, eoq̄ necessarias indulgētias. Respondeo, quod totum hoc inane est, fictitium, nulloq̄ fundamēto nititur. Nã deus & ecclesia nemi- nem grauāt ultra uires: quod Paulus ipse astruit. Deus, in- quit, uos non permittit tentari supra id quod potestis. Neq̄ exigua est contu- melia Christianismo, dicere, q̄ nobis importabilia onera imponat.

Vndecimo. Quod si pœnitentiæ per canones antiquatos iniunctæ, adhuc essent efficaces, ut pro quolibet peccato mortali, septem annorum pœnitentiã exigeretur: oporteret ab eiusmodi constitutionibus Christianitatem abscede- re, neq̄ amplius imponere q̄ quisq̄ ferre sufficeret. Quanto minus putandum est, illis pridem oblitteratis, plus pijs obtrudi, q̄ pro uiribus expediat.

Duodecimo. Dicitur magno consensu, Peccatorē cum reliqua pœna, post contritionē & absolutionē debitã, remittendum aut in purgatorium, aut ad in- dulgentias. Verum multa etiam alia temere, & supra ueri fidē asseruntur.

Decimotertio. Fœdus est error, quod quispiã de peccatis se putet satisfactu- rum, quæ ex inestimabili clemētia deus & semper & gratis remittit, atq̄ cōdo- nat: nihil a nobis inuicem requirēs, q̄ ut in posterum bene uiuamus. Christiani- tatis, bene uerũ est, aliqua exposcit, quæ potest & debet remittere, & nihil im- perare ferendum quod ferri nequit: neq̄ quicq̄ molestius.

Decimoquarto. Indulgētia admittunt p̄pter inertes & pigros Christianos qui nolunt animose neq̄ bona facere, neq̄ mala sustinere. Nã indulgentiæ ni- hil promouent in melius, sed illorum imperfectionem dūtaxat tolerant ueluti conuiuendo. Ideoq̄ ab indulgentijs dehortari non licet. Atqui neq̄ licitũ est ad eas adhortari.

Decimoquinto. Tutius & utilius est dare pure propter deum ad fabricã S. Petri, aut ad alia quæ nominantur in indulgentijs, q̄ pro munere uicissim ac- cipere indulgentias. Nam periculum est, ne minus propter indulgentias, & non propter deum impendat.

Decimosexto. Multis nominibus est conducibilis largum & munificum animum ostendisse pauperi & egeno, q̄ sic ad structuram profundere spe in- dulgentiarũ cōsequendarũ. Nã plus momēti habet piũ opus absoluisse, q̄ re- misisse: & indulgētia plurima bona, quæ fieri deberēt, condonāt, aut certe ni- hil condonāt. Atqui, ut uere te instruã, animũ aduertat. Præcipue dederis, inq̄ egēti proximo, si quid es daturus: neq̄ fabricã S. Petri, neq̄ indulgētia ab hoc euangelico instituto te dimoueāt. Nemine uero oppidũ tuũ, profligata inopia rerũ, opus habēte auxiliũ tuo, quod fortassis nũ q̄ futurũ est: ad tēpla, ad altaria ad ornamēta, calices, clinodia tuũ oppidũ tũc licet exponere, si lubet: Quo facto si animus te sollicitat, potes impune aut Rhomã, aut alio mittere. Tãta liberali- taria

tatis argumenta nemo uetat, modo ne indulgentiarū respectu miseris, quādo quidem Paulus dicit: Qui domesticis suis nō benefecerit, non est Christianus, & peior quouis Ethnico. Ita libere & constanter sentiendum, Qui aliter docet seductor est, & animam in crumena sua quērit: inuentosq; nummos omnibus animabus antepōnit, & plus amat. Quispiam forte respōdet: Sic nunq̄ indulgentias redimerē. Prius in quā ita cōtendebam, ita expetiui, orauī, cōsului, ne indulgētiās compares. Ea facultate somniculosis pmissa, tibi recta p̄gendū est

Decimoseptimo. Indulgētiā neq; p̄cepti neq; consilij sunt, sed ex illarū rerum numero, quæ permittuntur, & sub p̄missionem cadunt: ideoq; nō sunt factum aliquod obedientiā, neq; etiam ullo modo meritoriā, sed tantum excussio quaedam obedientiā. Vnde consequitur, quod indulgētiā quīs interdiciendā non sunt, amori tamen & subtracti ab eis Christiani, ad opera & p̄nas quæ remittuntur, excitari debent.

Indulgētiā neq; p̄cepti, neq; consilij sunt.

Decimooctauo. Quod animā per indulgētiās ex purgatorio liberentur, nondum exploratum habeo, neq; credo: tamen recentiores id asseuerant, sed probandi facultatem non habent: Neq; ab ecclesia sancitum est. Quare securus est, ut pro animabus ipse preceris, & exerceas opera pietatis: id quidem re mediū receptius atq; certius habetur.

Aniās e purgatorio liberari p̄ indulgētiās, icertū

Decimonono. In p̄dictis nihil dubito, quæ idoneis argumētis omnia nituntur, & scriptura, & euāgelicis decretis, longum ualere dicto doctoribus Scholasticis: qui uniuersi neutiq; sufficiūt unam ad populū concionē sacram cōfirmare: eadē mecū amplectamini sine dubitatiōe, sine formidine oppositi.

Doctores Scholastici friget in cōcilio onibus.

Vicesimo. Si qui de hareseos crimine me traducunt, quorum scrinijs potissimum aperta ueritas uehemēter officit, non magnopere curo. Neq; istorū clamoras contumelias magnopere reformido. Obscuri sunt, cerebri tenebricosi Bibliā gustus inexperti: neq; Christi doctrinas unq; legerunt, neq; proprios autores, quos adorant, intellexerunt: quinimo laceris & cariosis opinionibus fere detriti sunt. Etenim suis assertionibus perspectis, cognouissent nequaq; condemnandū eum, qui non solum nō peractus est reus, sed ne reus quidem factus. Verum ipsis ac nobis deus mentē largiri dignet sanam ac rectā, Amen.

Nihil curat sycophantā

FINIS.

Reuerēdi